

Panun rakinoita

Jatkoa Raahen kulttuurijuhlille.

Mutta kulttuuri ei ole vain henkistä, vaan myös aineellista, ja siksi tähän pikapaitten pistänkin pari riviä maataloutta, koska sunnuntaiamuna Raati-huoneen maukkailta aamukahveilta lähdeittäessä jouduimme samaan seuraan Raahen kuulun maataloustohtoriin Iivari Reinilän kanssa. Hän esitteli meille kotipihassaan mainion pienen viljankuivauslaitteen, jonka hän itse on konstruoinut ja sille patentin hankkinut. Se vaikutti näin "asvalttiviljelijästäkin" peräti käyttökelpoiselta ja käytännölliseltä, tulee suht. halvaksi, toimii kotisähköllä, vieläpä siinä saa viljaan riiksenkin maun, joten ei enemmästä väliä. Se on todellinen pienviljelijäkodin viljan-kuivaaja, mutta ehtii kyllä isommankin tilan työn tehdä, sillä sillä saa 20 hehtaon vuorokaudessa.

Ja sitten siirryttiin Pekkatorille, jossa herra Brahe rinta jos mahdollista entistä kaarevampana, käsi povella katseli ympärilleen. Saattoi ihmetellä, jotta mistä ne nyt ovat oikein pöntöt päähänsä haalineet, eihän noita näkynyt silloinkaan, kun tähän asetuin, vai olisivatko sateensuojat peittäneet. Nyt ei sentään satanut, jos ei ollut paljoa vail-

Professori Einar W. Juva, Raahen 300-vuotisjuhlien juhlaesitelmöitsijä.

lakaan. Niin alkoivat sitten sunnuntain viralliset juhlat tästä peruskirjan lukemasta.

Sunnuntaipäivän aikana me sitten kyllä opimme tuntemaan Raahen historian, me ei-raahelaisetkin, ja hyvän läksyn väittivät tullista tulleetkin itselleen olleen tuonpäiväisen "kertausen".

Heikki Impolan historiikki, jonka Paul Sovio esitti, oli monessa suhteessa

ainakin vieraalle uuttakin esittelevä. Sen ponnekkaan loppuveidon jälkeen — sanottiinhan siinä, että nykyisten raahelaispolvien on osoitettava johtaville elimille, mitkä toimenpiteet ovat tarpeen — nousi pystyyn etupenkistä kunnallisneuvos Fränti ja jyräytti kuuluvalla äänellä, että — tämä ainakin oli lauseen sisältö, jos ei ehkä muoto — mistään ei tule mitään, ennenkuin ensitilassa rakennetaan Raahen—Kajaanin rautatie. Ja kyllä näiden kahden kaupungin suhteet tuntuivatkin olevan moitteettomat ja pyrkimykset monessammat, sen saattoi havaita illallakin Kajaanin edustajan esittäessä virallista tervehdystään.

Prof. Juvan esitelmä iltajuhlissa oli erinomaisimpia historiallisia juhlaesitelmä, mitä kohdalleni on sattunut. Saimme mainion kuvan "kreivin ajasta", jota vanhassa Raahessa kuuluttiin kauan ikävöidyn, sillä vaikka siihen aikaan olikin niin nurinkurista, että merkantilismin periaatteiden mukaan valtio tai ylipäänsä yksi mies määräsi kaikkesta, kreivi Brahe itse piti hyvää huolta omistaan. Kiintoisaa oli myös kuulla, että tuona aikana perustetuista kaupungeista — niitähän Ruotsi—Suomeen perustettiin ennätysmäärä — vain Göteborg ja Helsinki ovat kohonneet pohjoismaiseksi suurkaupungeiksi. Tähän oli luonnollisesti syynä se, ettei näin monen uuden kaupungin perusta-

miselle ollut käytännöllisiä edellytyksiä. Raahelaisista esitelmöitsijä huomautti, että heissä on kautta aikojen ollut eräs arvokas ominaisuus, josta osaltaan johtuu se, että he ovat monista vaikeuksistaan selviytyneet, ja se on uskollisuus kotikaupunkiaan kohtaan, joka on ilmennyt sekä niissä, jotka kaupunkiin ovat jääneet, että niissä, jotka elämäntyönsä muualla ovat suorittaneet. Edelleen viittasi hän siihenkin, miten raahelaisporvarit varhain tajusivat, että liike-elämässäkään hyvä teoreettinen tieto on nykyaikana ratkaiseva ja perustivat Raahen Porvari- ja Kauppakoulun arvokkaaksi muistomerkeksi vanhalle Raahelle.

Puhuessaan siitä, että Raahen ei ole päässyt muodostumaan suljetuksi kaupunkiksi, koska meri on yhdistänyt sen muuhun maailmaan ja tuonut sinne sekä aineellista hyvää että suuren maailman aatteita, professori Juva totesi, että muodostui oma raahelainen elämäntyyli, joka oli hyvin vahvasti kulttuuripitoista, voisi sanoa "tukholmalaista". Myöhemmin painoivat siihen leimansa herännäisyys ja sittemmin heräävä suomalaisuusliike. Myöhemmin Raahen muuttui meri- ja kauppakaupungista enemmänkin koulukaupungiksi, mutta Raahen kasvojen muotoa tämä kaikki tuskin kuitenkaan tulee muuttamaan.

Juhlien ohjelma oli todella monipuo-

linen ja sen onnistumiseksi oli tehty suunnattomasti työtä. Ikävintä oli, että kaikkialla huone-juhlissa paikat loppuivat kesken. Kun ei ollut tuoleja niin ei ollut, sillehän ei mahtanut mikään toimikunta mitään, ja kuitenkin oli käytettävissä niinkin kookas sali sivuhuoneineen kuin Raahelan. Kuulin, että monet olivat suorastaan loukkaantuneet siitä, ettei hän tai se ja se saanut paikkaa, mutta tähän täytyy vain sanoa, että onko toinen parempi kuin toinen, eikö ole pikemminkin päinvastoin. S.t.s. kun kutsuvieraitten jäljiltä jääneet paikat oli varattu niille, jotka aikaisemmin olivat ilmoittautuneet, ei mahtanut kukkaan mitään sille, että myöhemmin tulleet joutuivat tyytymään torvisoittoon Raati-huoneen puistossa sillä aikaa, kun Raahelassa syötiin, esimerkiksi.

Eräistä ohjelmanumeroista haluaisin nimenomaan sanoa jonkun sanan. Juhlakuoro oli nähnyt paljon vaivaa esim. sellaisen kappaleen kuin "Vapautettu kuningatar" valmistamisessa samoin kuin Härkösen kantaesityskantaatin "Navigare necesse est" (— vivere non est elikkä purjehtiminen on välttämätöntä, eläminen ei), mutta onnistui myös niiden esityksissä, Martti Merenmaan Raahen marssi oli hyvä ja maisteri Valtasaaren keräämät kuvat 1800-luvun Raahesta antoivat väriä ja eloa päivänmittaan moneen kertaan puolelta ja toiselta kerratulle historial-

le. Niiden esittämistä omana matineana voidaan nähdäkseni hyvin ajatella.

Iltajuhlissa pidettiin moniaitaita puheita, joissa tietysti käytettiin totunnaisia fraasejakin, mutta puhuttiin paljon sekä asiaa että esitettiin sydämestä lähteneitä toivotuksia. Skellefteän vesijohdostorahastolajohjoitus innosti kunnan raahelaiset kesken kaiken läpyttämään niin että sali raikui. Pitkään nämä vapaat sanat juhlan veivätkin niin että tanskalainen puhuja jo lopulta saattoi sanoa, että kun me huomenna tai oikeastaan tänään matkustamme... Ei siis ihme, jos joku vanha kamreeri jo ehti lähteäkin äidin tykö eli niinkuin yliairut ja kuuluttaja leikkisästi totesi ilmoitettuaan Pattihoen edustajan puheenvuoron, jota ei kuulunut, että "Pattihoen edustaja on pitkän matkan takia jo matkustanut". "Samoin se on mennyt nukkumaan", kuului ääni yleisön joukosta, kun Pyhähoen edustajan huudettiin esiin.

Suurkiitos siis, hyvät raahelaiset. Kaikki oli mainiota ja jos jäi paljonkin hyvää makua suuhun, niin haluaisin aivan erikoisesti mainita Lehtisen tädiä (82-vuotiaan!) tekemän klassin joka kyllä onkin kuulua koko Raahen seudulla. Kiitos myös Raahen Seudulle (isolla kirjaimella)! Kyllä kai me oululaisetkin nyt sitten voimme entistä puhtaammin omintunnon käydä Raahessa, kun se Karhin Otto teki sen lopullisen rauhantarjouksen huomauttaessaan — kuultuaan päivän mittaan mitä moninaisimmissa yhteyksissä ent. oululaisten Raahen hävityshalusta — että ei me enää haluta hävittää, auttaa vain. Ja kun nyt on jo olemassa hienoja, mutta vankkoja lankoja kaupunkiemme välillä voimme vain toivoa, että Raahen voisi näitä lankoja (sähkösellaisia) käyttää kaikinpuoliseksi parhaakseen. Karhin puhe oli hauskin pitkässä sarjassa, oikein englantilastyylinen pöytäpuhe.